

Άλις Όσβαλντ «Πέφτοντας ξύπνια»,
 μετάφραση: Δημήτρης Κηλαϊδίτης, εκδόσεις Πατάκη, 2024

Μια ιστορία πτώσης

Η Άλις Όσβαλντ (γενν. 1966), πολυβραβευμένη ποιήτρια με σπουδές κλασικής φιλολογίας στο New College του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, είναι μία από τις πλέον αξιόλογες φωνές της σύγχρονης βρετανικής ποίησης. Ζει στο Ντέβον με την οικογένειά της και ασχολείται επαγγελματικά με

την κηπουρική. Έχοντας μεταξύ πολλών διακρίσεων βραβευθεί τόσο με το T.S. Eliot Prize αλλά και με το Griffin Poetry Prize για το έργο της, το 2019 η Όσβαλντ έγινε η πρώτη γυναίκα που εξελέγη Oxford Professor of Poetry, κατακτώντας μία ιδιαίτερως τιμητική θέση που μετρά τριακόσια χρόνια ζωής.

Δοκιμασμένη στην ποίηση από το 1996, έχοντας εκδώσει πάνω από δεκά ετών, η δουλειά της Όσβαλντ συστήνεται εκδοτικά στο ελληνικό κοινό για πρώτη φορά με τη μετάφραση της συλλογής «Memorial» (2011) που κυκλοφόρησε υπό τον τίτλο «Μνημείο πεσόντων» το 2018 από τις εκδόσεις Μελάρι (μτφρ. Μυρσίνη Γκανά). Το Μνημείο Πεσόντων ήταν μία σημαντική ποιητική κατάθεση στο πεδίο των ομηρικών σπουδών κι ένα βιβλίο που έμοιαζε με «προφορικό κοιμητήριο» αφανών και ατραγωδιστών νεκρών της Ιλιάδας, όπως εξηγήουσε η ίδια στο προλογικό σημείωμα της πρωτότυπης έκδοσης. Ήταν, επίσης, ένα είδος (επιτυχούς φυσικά) παρέκκλισης από τη θεματική που καλλιεργούσε η ποιήτρια από τα πρώτα της κιόλας βήματα. Κι αυτό γιατί η μεγάλη εικόνα των γραπτών της Όσβαλντ ήταν η δυναμική αποτύπωση της φύσης και η προσέγγισή της μέσα από τον σύγχρονο τρόπο ζωής. Ως κλασικίστρια, όμως, η Όσβαλντ θα δουλέψει και πάλι πάνω στον Όμηρο σε μία επόμενη συλλογή της με τον τίτλο «Nobody» (2020), εστιάζοντας αυτή τη φορά στην Οδύσεια.

πάλι κάτω σε τι φοβερό/πλαστικό/καλούπι του εαυτού του [...].»

Σταθερός ρυθμός, ευμέλεια, εντυπωσιακή ικανότητα στην παρατήρηση

Στο «Πέφτοντας ξύπνια» η γραφή της Όσβαλντ επιβεβαιώνει πως στη φαντασία των σημαντικών συγγραφέων δεσπόζει συχνά το ένα από τα τέσσερα στοιχεία της φύσης. Σε αυτό το βιβλίο -όπου η στίξη είναι απούσα- κυριαρχεί το νερό και ο αέρας. Εδώ η γραφή της ποιήτριας κυλά όπως ακριβώς το μαρτυρούν οι στίχοι της. Κυλά σαν «νερό τόσο ακατέργαστο και τόσο γήινα δυνατό/ κρυμμένο στις δεξαμενές και στάζοντας αδρό/ σπρωγμένο απ' τη βαρύτητα στη γλώσσα μου/ για να δροσίσει τους αυλούς αυτού του τραγουδιού/ που είναι η ιστορία της βροχής που πέφτει/ υψώνεται στο φως και ξαναπέφτει». Και ακόμα, όπως είπαμε υπάρχει ο αέρας. Ο άνεμος που «δουλεύει σκληρά τη σκέψη». «Αυτός είναι που μιλά όταν κανένας δεν μιλά», γράφει η Όσβαλντ.

Σταθερός ρυθμός, ευμέλεια και εντυπωσιακή ικανότητα στην παρατήρηση (ταυτοχρόνως σωτηρική και εξωτερική) πιστώνουν στην Όσβαλντ μια απολύτως διακριτή παρουσία

Εξόρυξη σπανίων λεκτικών κοιτασμάτων

Στο «Πέφτοντας ξύπνια» («Falling awake», 2016), που θα μας αποσπλήσει εδώ και το οποίο κυκλοφόρησε μόλις από τις εκδόσεις Πατάκη, μπορούμε να πούμε πως η ποιήτρια με τα είκοσι τέσσερα ποιήματά της επιστρέφει στη φύση με τον μοναδικό, ιδιουσυχρασιακό της τρόπο. Ομαλή ροή, αρμονικό ηχητικό περιβάλλον και εξόρυξη σπανίων λεκτικών κοιτασμάτων. Καθώς η ελληνική έκδοση δεν είναι δίγλωσση, θα ήταν κέρδος για τους αναγνώστες που έχουν τη δυνατότητα να διαβάσουν το πρωτότυπο, να το αναζητήσουν. Ο μαθηματικός σχεδόν τρόπος της σύνταξής της θα τους ανταμείψει.

Από το «Πέφτοντας ξύπνια» δεν λείπουν, βεβαίως, οι μυθολογικές αναφορές στον Ορφέα και την Ευροδίκη, αλλά και στον ίσως λιγότερο γνωστό Τιθωνό, τον αθάνατο αλλά υπερήλικα σύζυγο της θεάς Αυγής και μετέπειτα συνδεδεμένο πρόσωπο με τον τζιτζίκια, στον οποίο η Όσβαλντ αφιερώνει ένα εκτενές ποίημα, μετρώντας σαράντα έξι λεπτά και δημιουργώντας στο τυπωμένο χαρτί μία ολόκληρη ηχητική επιτέλεση. Το ποίημα για τον Τιθωνό, αλλά και το ποίημα «Dunt: ποίημα για ένα αποξηραμένο ποτάμι» είναι από τις πιο θαυμαστές στιγμές της συλλογής.

Σε αυτή τη συλλογή, σε όλα τα ποιήματα της Όσβαλντ η κίνηση είναι αδιαπραγμάτευτα κάθετη. Με την έλξη της βαρύτητας παρούσα λέξη τη λέξη, στροφή τη στροφή. Πάντα σε συμφωνία με τη συνήχη της πτώσης που ενδιαφέρει πολύ την Όσβαλντ σ' αυτό το βιβλίο. Η βροχή, η σκιά, η πάχνη, το σώμα, το ποτάμι, ο λιγγρός είναι μόνο μερικά παραδείγματα καταστάσεων αυτής της ποιητικής καθόδου, που έχει σκοπό να αγγίξει το βάθος των πραγμάτων.

Όταν η Όσβαλντ γράφει ποιήματα για τα ζώα και τα πουλιά, παράλληλα μοιάζει να γράφει μεταξύ των γραμμών της σύντομα δοκίμια για το τοπίο, τον άνθρωπο, την ιστορία, την κοινωνία και την πνευματική διάσταση του φυσικού κόσμου που μας περιβάλλει. Στα ποιήματά της αισθανόμαστε τη συμπνοία και τη σιγουριά της. Παράδειγμα αυτής της αίσθησης είναι, νομίζω, το ποίημα «Κύκνος». Εκεί η ποιήτρια λέει: «Ένας σαπισμένος θηλυκός κύκνος/ φεύγει βιαστικά από τα συντρίμια της σύγχρονης/ με τις φτερούγες του/ μια εδώ/ και μία εκεί/ και υψώνεται πανικόβλητος έξω από τα ρούχα του/ και μισοβρεγμένος κοιτώντας

στα αγγλικά γράμματα. Μακάρι να δούμε και άλλες συλλογές της να μεταφράζονται στη γλώσσα μας.
 Η σύρτις αποσύρεται με ένα ποίημα.

Η αλεπού

Άκουσα ένα βήξιμο
 σαν ένας κλέφτης να 'ταν εκειπέρα
 έξω από τον ύπνο μου
 μια κορτή εισπνοή του αέρα

μια αλεπού με την καλή της γούνα
 στην αυλή περπατώντας
 με τα μαύρα της γάντια
 γαυγίζε το σπίτι

τόσο παράξενος
 ο τρόπος που ήρθε ξαφνικά
 πεινασμένα ζητώντας
 με της καρδιάς τη βαριά προφορά

με τόσο σοβαρό ξενοχτισμένο
 τρόπο τρύπωνε κρυφά
 μία γυναίκα με αντρική φωνή
 μα δίχως να μιλά

σα να 'λεγε: είναι μεσάνυχτα
 κι η ζωή μου
 είναι απλωμένη κάτω από τα παιδιά μου
 σαν χρυσό φύλλο

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΡΡΥΒΑΝΤΗ

Η ποιήτρια με τα είκοσι τέσσερα ποιήματά της επιστρέφει στη φύση με τον μοναδικό, ιδιουσυχρασιακό της τρόπο. Ομαλή ροή, αρμονικό ηχητικό περιβάλλον και εξόρυξη σπανίων λεκτικών κοιτασμάτων.

Σύρτις